

Muistelus neljän vuosikymmenen takaa

Tällä kirjoituksella Voitto Kontkanen voitti ensimmäisen palkinnon Suomen Sähköteollisuusyhdistyksen julistamassa kirjoituskilpailussa teknillisten koulujen sarjassa v.1964.

Elämänurani - jos sähköteollisuutta ei olisi

Varhaisena aamuhetkenä astun kaivoksen lamppuvarastoon. Otan hyllystä oman lamppuni ja avaan sen. Lisään säiliöön vähän karbidia ja vettä. Suljen kannen ja puhdistan polttimon ohuella rautalangalla heikossa öljylampun valossa. Langan talletan huolellisesti suojapukuni taskuun. Olen valmis lähtemään työpaikalleni.

Hissin luona tervehdin työtovereitani ja vaihdan muutaman sanan heidän kanssaan. Hissikori odottaa tason kohdalla kuilusta nousevan usvan keskellä valmiina laskeutumaan maan alle. Työnjohtaja saapuu, ja menemme hissiin. Pari karbidilamppua asetetaan valaisemaan korin seinissä oleviin telineisiin. Työnjohtaja nykäisee merkinantokahvasta. Ulkopuolelta kuuluu kiihtyvää höyrykoneen sytytystä. Hissikori vavahtaa ja lähtee hitaasti painumaan pimeään kuiluun. Lamppujen kirkkaat liekit lepattavat syntyneessä vedossa.

Istumme ruokapaikallamme noin kolmesataa metriä maanpinnan alapuolella. Muutamat eri kohtiin kalkittua onkaloa sijoitetut karbidilamput antavat niukasti valoa ruokasaliimme. Työnjohtaja jakaa työt. Sytytän oman lamppuni. Yksitellen häviämme ovesta eri puolille pimeää kaivosta. Lamppu kädessäni kävelen pitkin käytävää. Sen valo synnyttää synkkiä varjoja tummille, kosteille seinille. Vaimeana kuuluu jostakin alkavan työn ääniä.

Perässä, joka on työpaikkani, odottaa minua suuri, pölyinen malmikasa. Ripustan lamppuni seinälle ja mutkan takaa vedän esiin vesiletkun. Kastelen kivet pölyämisen vähentämiseksi ja puhdistan kiskot kivenlohkareista. Työnnän vaunun kasan äärelle ja vedän retkalla kiviä lotokkaan, jonka tyhjennän vaunuun. Vaunun täytyttyä työnnän sen rännin äärelle ja kippaan kivet ränniin. Hätkähdän. Jossakin lähellä räjähtää. Ilmanpaine tuntuu kasvoillani, ja lamppuni sammuu. Täydellinen pimeys ympäröi minut muurin tavoin. Käsilläni tunnustellen ja kompastellen lähden pyrkimään kohden lamppuani. Löydän lampun ja yritän sytyttää sen. Tulitikun valossa näen polttimon tukkeentuneen. Lamppu on varmasti heilahtanut ammunnan vaikutuksesta pölyistä seinää vasten. Rautalangan avulla puhdistan polttimon ja saan lampun syttymään.

Ruokailun jälkeen menen auttamaan poraajaa lataustyössä. Vien mennessäni tulilangat, nallit ja dynamiitin. Korvia huumaavan melun opastamana löydän poraajan työstään yltä päältä kuraisena. Perä on täynnä sakeaa vesiusvaa. Hän pysäyttää paineilmaporakoneen ja moitiskelee huonoa ilmanpainetta. Höyrykone, joka käyttää paineilmakompressoria, on taas lakkoillut. Poraajan saatua reiät valmiiksi, lataamme ne. Lyhentelemme tulilankoja sopivasti, että lataukset räjähtäisivät oikeassa järjestyksessä. Sytytyspuikolla sytytämme langat ja juoksemme suojaan. Kohta alkaa ryskyä ja paukkua. Ilmanpaine pudistelee vaatteitamme ja lähdemme kohti ruokapaikkaa, jonne kaikki kokoontuvat ennen hissille lähtöä. Tällä tavoin varmistamme sen, ettei kukaan ole jäänyt louhoksiin.

Kävelemme pitkin pukitettua päätasoperää kohti hissiä. Kiskojen välissä on vettä aika paljon. Tasolla oleva paineilmapumppu ei ole jaksanut nostaa kaikkea vettä maanpinnalle. Kuljen ryhmämme viimeisenä. Äkkiä takaani kuuluu kolinaa. Paineilmaveturin vetämä vaunujono kolistelee ohitsemme häviten pimeään. Hissille tultuamme tyhjennän lamppuni ja otan talteen

palamattoman karbidin. Huuhtelen saappaani vesisuihkun alla ja astun hissiin. Hidas nousu kohti maan pintaa alkaa.

Onneksi sähköteollisuus on tullut avuksemme. Nykyään laskeudumme kaivokseen sähkömoottorin käyttämällä hissillä nopeasi, tasaisesti ja turvallisesti. Miesten yössä ovat kevyet akut, joista kypärissä olevat voimakkaat valaisimet saavat tehonsa. Sähkömoottorit käyttävät kompressoreja pitäen paineilman tasaisena. Sähkötuulettimet pysyttävät kaivoksen ilman raikkaana, ja sähköpumput nostavat veden maan pinnalle. Loisteputkilla valaistuilla tasoilla sähköjunat vetävät pitkiä ja raskaita malmijunia. Työkohteissa on tehokkaita valonheittäjiä. Sähkömoottorit käyttävät vinttureita ja lukuisia muita koneita. Sähköteollisuuden ansiosta ovat työmenetelmät parantuneet, tuotanto noussut ja työ muuttunut turvallisiksi. Sähköteollisuuden avulla sadat miehet louhivat malmia maan alta antaen osansa suomalaiselle työsaralle ja suomalaiseen tuotantoon.

Voitto Kontkanen, Outokumpu